

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента
Дрозда Олексія Юрійовича на дисертацію
Сукманової Олени Валеріївни «Публічне адміністрування охорони права
власності в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора
юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і
процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Нація, яка розвивається на засадах свободи, справедливості та волі, всебічно захищає право власності як соціальне благо, адже власність є основою кожного права, яке має людина, включаючи право бути вільним.

Посилення прав особи, як правовласника, з правовим регулюванням права власності в суспільстві є причиною багатьох конфліктів особи з державою. У цій площині виникає певна обмеженість права власності, однак, це явище є невід'ємним, оскільки шляхом втручання в сферу власності, держава здійснює її охорону.

Для мінімізації конфліктів держави з особою у сфері власності необхідно створити чіткий, дієвий та прозорий механізм публічного адміністрування, що через суб'єктів публічної адміністрації реалізовуватиме завдання та функції держави щодо охорони права власності.

Таким чином, недовіра українського суспільства до державної системи захисту права власності, часті незаконні посягання на власність, обумовлюють актуальність дисертаційного дослідження на тему «Публічне адміністрування охорони права власності в Україні».

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації

Достовірність та теоретичні обґрунтованість наукових положень висновків та рекомендацій, які сформульовані в дисертаційному дослідженні забезпечена в першу чергу достатнім обсягом теоретичного та практичного матеріалу, що був опрацьований дисертанткою під час підготовки та

написання дисертаційного дослідження, а також застосуванням широкого спектру загальнонаукових та спеціальних методів дослідження для отримання пропозицій та висновків.

У процесі дослідження використовувалися загальнофілософські, загальнонаукові, логічні та спеціально-юридичні методи наукового пізнання.

Обґрунтованість висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження підтверджується наявністю актів впровадження результатів дослідження в: науково-дослідну сферу (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права); правозастосовну сферу (акти упровадження Міністерства юстиції України; Інституту права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України); навчальному процесі (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Результати дисертаційного дослідження можуть бути корисними як для науковців, які працюють у сфері адміністративного права, так і для суб'єктів публічної адміністрації і громадян, які повинні вміти захищати свою власність.

Мета дисертаційної роботи полягає в тому, щоб на основі аналізу сучасних досягнень юридичної науки, адміністративного законодавства, провести аналіз публічного адміністрування охорони права власності в Україні, а також запропонувати науково обґрунтовані пропозиції стосовно вдосконалення адміністративно-правових норм, які регулюють досліджувані відносини, загалом сформулювати теорію публічного адміністрування охорони права власності в Україні.

Відповідною гарантією достовірності та теоретичної обґрунтованості наукових положень висновків та рекомендацій, сформульованих авторкою є вірно поставлена мета та завдання дослідження, логіка викладеного матеріалу. Структура дисертаційної роботи дозволила авторці повно охопити предмет дисертаційного дослідження.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень публічного адміністрування охорони права власності в Україні. У результаті здійсненого дослідження вироблено новітню теорію публічного адміністрування охорони права власності, сформульовано низку наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем.

Авторкою вперше з'ясована юридична природа права власності, як об'єкту публічного адміністрування, яка складається з права власності в адміністративному аспекті та адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації, як зовнішнього виразу реалізації функцій (завдань) виконавчої влади, з метою запобігання посягань на право власності, їх припинення, відновлення та притягнення винних осіб у порушення права власності до адміністративної відповідальності, або/та створення умов для притягнення їх до кримінальної відповідальності.

Дисертанткою сформовано поняття публічного адміністрування охорони права власності в Україні, засад та інструментарію адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері охорони права власності, які використовують суб'єкти публічної адміністрації для охорони права власності, а також положеннях адміністративного процесу і провадженням у справах про адміністративні правопорушення з метою захисту і відновлення порушеного права власності в судах.

Досить вдало удосконалено доктринальні положення щодо принципів публічного адміністрування охорони права власності в Україні, як керівних сталих загальновизнаних засад на яких має базуватися публічне адміністрування, формується характер і зміст правової охорони права власності, а також визначаються напрями належної та ефективної охорони

права власності публічною адміністрацією в межах власних повноважень на різноманітних рівнях адміністративно-правових режимів.

Отримали подальшого розвитку доктринальні положення стосовно міжнародного регулювання охорони права власності шляхом вичленення, аналізу та наукового узагальнення міжнародних норм права, які прямо або опосередковано регулюють (рекомендують державам ратифікувати, визнавати та дотримуватися) правовий механізмів охорони матеріальної, що ніхто не може бути позбавлений своєї власності, та інтелектуальної складової права власності щодо правового захисту та відновлення права інтелектуальної власності.

Тобто роботі притаманна наукова новизна, порушено ряд неосвітлених вітчизняною адміністративною наукою проблем, вирішення яких дозволить ефективніше захищати право власності в Україні.

У висновках дисертації на основі аналізу сучасних досягнень юридичної науки, адміністративного законодавства здійснено аналіз публічного адміністрування охорони права власності в Україні, а також запропоновано науково обґрунтовані пропозиції стосовно вдосконалення адміністративно-правових норм, які регулюють досліджувані відносини, загалом сформульовано теорію публічного адміністрування охорони права власності в Україні.

Авторкою виявлено, що сутність адміністративно-правової складової охорони права власності полягає у глибинних внутрішніх чинниках охорони права власності суб'єктами публічної адміністрації, що базується на основі теорії адміністративного права, коли у адміністративно-правових відносинах невід'ємним суб'єктом є суб'єкт публічної адміністрації на якого покладається охорона права власності шляхом здійснення примітивної адміністративної діяльності (адміністративно-правова охорона) та/або припинення його порушення, відновлення стану, який існував до порушення, компенсації

нанесених збитків і притягнення винних за порушення права власності до адміністративної відповідальності (адміністративно-правовий захист).

Досить вдало здійснена класифікація публічного адміністрування охорони права власності в Україні на види, як поділ складної конструкції адміністративно-правових відносини у сфері публічного адміністрування охорони права власності за суб'єктним складом на різні варіанти взаємодії суб'єктів публічної адміністрації з приватними особи та між собою і судовою владою, а також виділення певних специфічних видів (підвидів) адміністративно-правової охорони за критеріями функціональної спрямованості, змісту публічного адміністрування, юридичною природою суб'єктів права власності, напрямків впливу та наслідками адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації при здійсненні охорони права власності в Україні.

Дисертанткою розкриті рівні здійснення публічного адміністрування охорони права власності в Україні, як процеси, що мають спільні якісні характеристики та відмінні функціональні завдання, що здійснюються колом суб'єктів публічної адміністрації та у сукупності за їх специфікою забезпечують відносно відособлені етапи публічного адміністрування охорони права власності, в результаті чого сформовано, що правотворчість (розпорядча діяльність публічної адміністрації) та правореалізація є базовими взаємодоповнюючими рівнями публічного адміністрування, а відносно відособленими рівнями правореалізації є надання публічної адміністрацією адміністративних послуг, правозахисна та правоохоронна діяльність публічної адміністрації.

Крім того, авторкою удосконалено сферу державної реєстрації як створення антирейдерських заходів в Україні шляхом: підвищення доступності та якості надання адміністративних послуг в невеликих населених пунктах; створення механізму протидії незаконним здійсненням реєстраційних дій поза територіального округу реєстратора; заохочення

суб'єктів права власності до державної реєстрації усього майна особи вартістю більше 10 000 євро; підвищення ефективності права власності Комісія з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації; попередження та реагування на рейдерські атаки в аграрному секторі; здійснення превентивну роботу, тобто внутрішньо на підприємстві проводити попереджувально-роз'яснювальні заходи протидії рейдерству; обґрунтування введення нового показнику, щоб у випадку зміни права власності на об'єкт, вартість якого перевищує 50 000 євро, новий власник має в обов'язковому порядку надати документи щодо родинних зв'язків із попереднім власником або відомості про матеріальні витрати, понесені на його придбання.

Таким чином, висновки дисертації є цілісними, логічними та обґрунтованими, відповідають меті за завданням дослідження та містять важливі теоретичні положення щодо вдосконалення охорони права власності в Україні.

Повнота викладення наукових результатів в опублікованих працях здобувача

Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремі її аспекти та висновки були оприлюднені дисертанткою на одинадцяти міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах. Основні положення та результати дисертації відображені в одній одноосібній монографії, 23 наукових статтях, із них 6 – в іноземних виданнях та 14 публікаціях, що додатково відображають результати дослідження.

Перелік наукових праць, що опубліковані здобувачкою та аналіз їх змісту свідчить про те, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження достатньо повно викладені у вітчизняних наукових фахових виданнях, пройшли апробацію у науково-практичних конференціях і матеріалах круглого столу.

Дискусійні положення дисертаційної роботи

За результатами розгляду роботи, потрібно також звернути увагу дисертантки на наступні дискусійні положення в роботі:

1. На с. 123 дисертації авторка до спеціальних принципів публічного адміністрування адміністративно-правової охорони права власності відносить принцип взаємодоповнення заходів стимулювання та відповідальності, однак недостатньо розкриває цей принцип та не вказує можливості його практичної реалізації на практиці, що зумовлює необхідність додаткових пояснень.

2. Досить дискусійної і такою що потребує уточнення є теза про те, що суб'єкти публічної адміністрації здійснюють адміністративно-правову охорону права власності шляхом здійснення примітивної діяльності (с. 129).

3. На с. 283 дисертації авторка вказує, що провідною проблемою України є те, що нині немає чіткого та вичерпного переліку правоохоронних органів, однак не висвітлює власні бачення щодо вирішення цього питання.

4. На с. 308 здобувачка вказує, що до елементів адміністративно-правового механізму публічного адміністрування охорони права власності до них належать: норми права; адміністративні інструменти; адміністративні процедури; суб'єкти публічного адміністрування; державна реєстрація. Виникає питання, чому державна реєстрація виділена авторкою як окремий елемент механізму, а не частина адміністративних інструментів?

5. На с. 465 дисертації авторка вказує, що для попередження та реагування на рейдерські атаки в аграрному секторі необхідно надалі створювати оперативні штаби (або «агроштаби»). Потребує додаткового обґрунтування, який правовий статус мають ці «агроштаби» і чи дійсно їх створення так ефективно вплине на попередження рейдерства.

В тім зазначені зауваження та побажання мають переважно дискусійний характер, тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Загальні висновки

Дисертаційна робота Сукманової Олени Валеріївни «Публічне адміністрування охорони права власності в Україні» виконана на високому

науковому рівні, є завершеним самостійним дослідженням, характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок здобувача в науку.

Висновки та рекомендації, що отримані під час дослідження мають важливе практичне та теоретичне значення для оптимізації та підвищення ефективності охорони права власності в Україні та для розвитку адміністративно-правової науки.

За змістом та оформленням дисертація Сукманової Олени Валеріївни відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів. Зміст автореферату ідентичний змісту дисертації та її основним положенням.

Отже, дисертаційне дослідження на тему «Публічне адміністрування охорони права власності в Україні» є комплексним, завершеним монографічним дослідженням, а його авторка – Сукманова Олена Валеріївна відповідає усім умовам, які пред'являються до такого виду робіт та заслуговує на присвоєння наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07. – адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право.

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, доцент,

начальник відділу докторантури та ад'юнктури

Національної академії внутрішніх справ

О. Ю. Дрозд